

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ¹⁾
z dnia 15 grudnia 2010 r.
w sprawie *praktycznej nauki zawodu*

Na podstawie [art. 70 ust. 4](#) ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa warunki i tryb organizowania *praktycznej nauki zawodu* w warsztatach szkolnych, pracowniach szkolnych, placówkach kształcenia ustawicznego, placówkach kształcenia *praktycznego*, u pracodawców i w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz kwalifikacje wymagane od osób prowadzących *praktyczną naukę zawodu* i przysługujące im uprawnienia.

§ 2.

1. Rozporządzenie stosuje się do uczniów i słuchaczy, zwanych dalej "uczniami", publicznych szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe, zwanych dalej "szkołami".

2. Rozporządzenie stosuje się odpowiednio do młodocianych pracowników, zwanych dalej "młodocianymi", odbywających *praktyczną naukę zawodu* w ramach przygotowania zawodowego.

§ 3.

1. *Praktyczna nauka zawodu* uczniów jest organizowana przez szkołę.

2. *Praktyczna nauka zawodu* młodocianych jest organizowana przez pracodawcę, który zawarł z nimi umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

§ 4.

1. *Praktyczna nauka zawodu* jest organizowana w formie zajęć *praktycznych* i praktyk zawodowych.

2. Zajęcia *praktyczne* organizuje się dla uczniów i młodocianych w celu opanowania przez nich umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w danym *zawodzie*.

3. Praktyki zawodowe organizuje się dla uczniów w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

4. Praktyki zawodowe uczniów mogą być organizowane w czasie całego roku szkolnego, w tym również w okresie ferii letnich.

5. W przypadku organizowania praktyk zawodowych w okresie ferii letnich odpowiedniemu skróceniu ulega czas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów odbywających te praktyki.

6. Zakres wiadomości i umiejętności nabywanych przez uczniów na zajęciach *praktycznych* i praktykach zawodowych oraz wymiar godzin tych zajęć i praktyk określa program nauczania dla danego zawodu dopuszczony do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły.

§ 5.1. Dobowy wymiar godzin zajęć *praktycznej nauki zawodu* uczniów w wieku do lat 16 nie może przekraczać 6 godzin, a uczniów w wieku powyżej 16 lat - 8 godzin.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość przedłużenia dobowego wymiaru godzin zajęć *praktycznej nauki zawodu* dla uczniów w wieku powyżej 18 lat, nie dłużej jednak niż do 12 godzin, przy zachowaniu tygodniowego wymiaru godzin zajęć edukacyjnych, określonych w ramowym planie nauczania. Przedłużenie dobowego wymiaru godzin zajęć *praktycznej nauki zawodu* jest możliwe tylko u tych pracodawców albo w tych indywidualnych gospodarstwach rolnych, gdzie przedłużony dobowy wymiar czasu pracy wynika z rodzaju pracy lub jej organizacji.

3. *Praktyczna nauka zawodu* może być organizowana w systemie zmianowym, z tym że w przypadku uczniów w wieku poniżej 18 lat nie może wypadać w porze nocnej.

4. *Praktyczna nauka zawodu* na statkach morskich i śródlądowych może być realizowana poprzez pełnienie wacht.

§ 6.1. *Praktyczna nauka zawodu* uczniów i młodocianych jest prowadzona indywidualnie lub w grupach. Liczba uczniów lub młodocianych w grupie powinna umożliwiać realizację programu nauczania dla danego zawodu dopuszczonego do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły i uwzględniać specyfikę nauczanego zawodu, przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisy w sprawie prac wzbudzonych młodocianym, a także warunki lokalowe i techniczne w miejscu odbywania *praktycznej nauki zawodu*.

2. Podziału uczniów lub młodocianych na grupy dokonuje odpowiednio dyrektor szkoły lub pracodawca, o którym mowa w § 3 ust. 2, w porozumieniu z podmiotem przyjmującym odpowiednio uczniów lub młodocianych na *praktyczną naukę zawodu*.

§ 7.1. Umowę o *praktyczną naukę zawodu* organizowaną poza daną szkołą, zwaną dalej "umową", zawiera dyrektor szkoły z podmiotem przyjmującym uczniów na *praktyczną naukę zawodu*.

2. Umowę zawiera się w terminie umożliwiającym realizację programu *praktycznej nauki zawodu*.

3. Umowa określa:

- 1) nazwę i adres podmiotu przyjmującego uczniów na *praktyczną naukę zawodu* oraz miejsce jej odbywania;
- 2) nazwę i adres szkoły kierującej uczniów na *praktyczną naukę zawodu*;
- 3) *zawód*, w którym prowadzona będzie *praktyczna nauka zawodu*;
- 4) listę uczniów odbywających *praktyczną naukę zawodu*, z podziałem na grupy;
- 5) formę *praktycznej nauki zawodu* (zajęcia *praktyczne* lub praktykę zawodową) i jej zakres;
- 6) terminy rozpoczęcia i zakończenia *praktycznej nauki zawodu*;
- 7) prawa i obowiązki stron umowy, ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków określonych w § 8;
- 8) sposób ponoszenia przez strony umowy kosztów realizacji *praktycznej nauki zawodu* wraz z kalkulacją tych kosztów, z uwzględnieniem § 9;
- 9) dodatkowe ustalenia stron umowy związane z odbywaniem *praktycznej nauki zawodu*.

4. Do umowy dołącza się program nauczania dla danego *zawodu* dopuszczony do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły.

5. Pracodawca, o którym mowa w § 3 ust. 2, zawiera z innym podmiotem przyjmującym młodocianego na *praktyczną naukę zawodu* umowę o zorganizowanie dla młodocianego zajęć uzupełniających z zakresu *praktycznej nauki zawodu* niezrealizowanych u tego pracodawcy.

Do umowy tej stosuje się odpowiednio przepisy ust. 3 i 4.

§ 8.1. Szkoła kierująca uczniów na *praktyczną naukę zawodu*:

- 1) nadzoruje realizację programu *praktycznej nauki zawodu*;
- 2) współpracuje z podmiotem przyjmującym uczniów na *praktyczną naukę zawodu*;
- 3) zapewnia ubezpieczenie uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków;
- 4) akceptuje wyznaczonych instruktorów *praktycznej nauki zawodu* i opiekunów praktyk zawodowych, o których mowa w ust. 2 pkt 2, lub wyznacza do prowadzenia *praktycznej nauki zawodu* nauczycieli *praktycznej nauki zawodu*, zwanych dalej "nauczycielami";
- 5) zwraca uczniom odbywającym *praktyczną naukę zawodu* w miejscowościach poza ich miejscem zamieszkania i poza siedzibą szkoły, mającym możliwość codziennego powrotu do miejsca zamieszkania lub siedziby szkoły, równowartość kosztów przejazdów środkami komunikacji publicznej, z uwzględnieniem ulg przysługujących uczniom;
- 6) zapewnia uczniom odbywającym *praktyczną naukę zawodu* w miejscowościach poza siedzibą szkoły, do których codzienny dojazd nie jest możliwy, nieodpłatne zakwaterowanie i

opiekę oraz ryczałt na wyżywienie w wysokości nie niższej niż 40 % diety przysługującej pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju;

7) przygotowuje kalkulację ponoszonych przez szkołę kosztów realizacji *praktycznej nauki zawodu*, w ramach przyznanych przez organ prowadzący środków finansowych.

2. Podmioty przyjmujące uczniów lub młodocianych na *praktyczną naukę zawodu*:

1) zapewniają warunki materialne do realizacji *praktycznej nauki zawodu*, a w szczególności:

a) stanowiska szkoleniowe wyposażone w niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentację techniczną, uwzględniające wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy,

b) odzież, obuwie robocze i środki ochrony indywidualnej oraz środki higieny osobistej przysługujące pracownikom na danym stanowisku pracy,

c) pomieszczenia do przechowywania odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej,

d) nieodpłatne posiłki profilaktyczne i napoje przysługujące pracownikom na danym stanowisku pracy, zgodnie z przepisami w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów,

e) dostęp do urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeń socjalno-bytowych;

2) wyznaczają odpowiednio nauczycieli, instruktorów *praktycznej nauki zawodu* oraz opiekunów praktyk zawodowych, o których mowa w § 10 i 11;

3) zapoznają uczniów lub młodocianych z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy, oraz z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy;

4) nadzorują przebieg *praktycznej nauki zawodu*;

5) sporządzają, w razie wypadku podczas *praktycznej nauki zawodu*, dokumentację powypadkową;

6) współpracują ze szkołą lub z pracodawcą, o którym mowa w § 3 ust. 2;

7) powiadamiają szkołę lub pracodawcę, o którym mowa w § 3 ust. 2, o naruszeniu przez ucznia lub młodocianego regulaminu pracy;

8) zapewniają uczniom odbywającym praktykę zawodową na statkach morskich i śródlądowych dietę na zasadach uzgodnionych z armatorem;

9) zapewniają uczniom odbywającym praktykę zawodową na statkach morskich i śródlądowych, wyokrętowanym ze statku za granicą wskutek wypadku lub choroby, świadczenia na zasadach określonych dla załóg tych statków.

§ 9.1. Organy prowadzące szkoły, które organizują *praktyczną naukę zawodu* poza szkołą, zapewniają środki finansowe umożliwiające uczniom odbycie *praktycznej nauki zawodu*.

2. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, są przeznaczone na:

- 1) refundowanie pracodawcom wynagrodzenia instruktorów *praktycznej nauki zawodu*, o których mowa w § 10 ust. 2 pkt 1, prowadzących zajęcia *praktyczne z uczniami* - do wysokości minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela kontraktowego posiadającego dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, określonej w przepisach w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy;
 - 2) refundowanie pracodawcom dodatku szkoleniowego dla instruktorów *praktycznej nauki zawodu*, o których mowa w § 10 ust. 2 pkt 2, prowadzących zajęcia *praktyczne z uczniami* - w wysokości nie niższej niż 10 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, zwanego dalej "przeciętnym wynagrodzeniem"; dodatek szkoleniowy ustala i wypłaca pracodawca;
 - 3) refundowanie pracodawcom kosztów odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, niezbędnych na danym stanowisku szkoleniowym, przydzielonych uczniom na okres zajęć *praktycznych* prowadzonych u pracodawcy w danym roku szkolnym - do wysokości 20 % przeciętnego wynagrodzenia;
 - 4) refundowanie pracodawcom diety i świadczeń, o których mowa w § 8 ust. 2 pkt 8 i 9.
- § 10.1. Zajęcia *praktyczne* prowadzą nauczyciele.

2. Zajęcia *praktyczne* realizowane u pracodawców i w indywidualnych gospodarstwach rolnych mogą także prowadzić:

- 1) pracownicy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi stanowi podstawowe zajęcie i jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin przewidzianym dla nauczycieli,
- 2) pracodawcy lub wyznaczeni przez nich pracownicy albo osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi nie stanowi podstawowego zajęcia lub jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin niższym niż przewidziany dla nauczycieli, w ramach obowiązującego ich tygodniowego czasu pracy - zwani dalej "instruktorami *praktycznej nauki zawodu*".

3. Instruktorzy *praktycznej nauki zawodu*, o których mowa w ust. 2 pkt 1, powinni posiadać kwalifikacje wymagane od nauczycieli, określone w przepisach w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można

zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli.

4. Instruktorzy *praktycznej nauki zawodu*, o których mowa w ust. 2 pkt 2, powinni posiadać co najmniej tytuł mistrza w *zawodzie*, którego będą nauczać, lub w *zawodzie* wchodzącym w zakres *zawodu*, którego będą nauczać, i przygotowanie pedagogiczne wymagane od nauczycieli lub ukończony kurs pedagogiczny, którego program został zatwierdzony przez kuratora oświaty i obejmował łącznie co najmniej 70 godzin zajęć z psychologii, pedagogiki i metodyki oraz 10 godzin praktyki metodycznej, albo ukończony przed dniem 6 stycznia 1993 r. kurs pedagogiczny uprawniający do pełnienia funkcji instruktora *praktycznej nauki zawodu*.

5. Instruktorzy *praktycznej nauki zawodu*, o których mowa w ust. 2 pkt 2, niemający tytułu mistrza w *zawodzie*, powinni posiadać przygotowanie pedagogiczne lub ukończony kurs pedagogiczny, o których mowa w ust. 4, oraz:

1) świadectwo ukończenia technikum, technikum uzupełniającego lub szkoły równorzędnej albo świadectwo ukończenia szkoły policealnej lub dyplom ukończenia szkoły pomaturalnej lub policealnej i tytuł zawodowy w *zawodzie*, którego będą nauczać, lub w *zawodzie* pokrewnym do *zawodu*, którego będą nauczać, oraz co najmniej trzyletni staż pracy w *zawodzie*, którego będą nauczać, lub

2) świadectwo ukończenia liceum zawodowego i tytuł robotnika wykwalifikowanego lub równorzędny w *zawodzie*, którego będą nauczać, oraz co najmniej czteroletni staż pracy w tym *zawodzie* nabyty po uzyskaniu tytułu zawodowego, lub

3) świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum technicznego, liceum profilowanego, uzupełniającego liceum ogólnokształcącego, technikum i technikum uzupełniającego, kształcących w innym *zawodzie* niż ten, którego będą nauczać, lub średniego studium zawodowego i tytuł robotnika wykwalifikowanego lub równorzędny w *zawodzie*, którego będą nauczać, oraz co najmniej sześćoletni staż pracy w tym *zawodzie* nabyty po uzyskaniu tytułu zawodowego, lub

4) dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku (specjalności) odpowiednim dla *zawodu*, którego będą nauczać, oraz co najmniej trzyletni staż pracy w tym *zawodzie* nabyty po uzyskaniu dyplomu lub dyplom ukończenia studiów wyższych na innym kierunku (specjalności) oraz co najmniej sześćoletni staż pracy w *zawodzie*, którego będą nauczać.

§ 11.1. Praktyki zawodowe organizowane u pracodawców lub w indywidualnych gospodarstwach rolnych są prowadzone pod kierunkiem opiekunów praktyk zawodowych, którymi mogą być pracodawcy lub wyznaczeni przez nich pracownicy albo osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne.

2. Praktyki zawodowe organizowane w innych podmiotach niż wymienione w ust. 1 są prowadzone pod kierunkiem nauczycieli.

§ 12.1. Pracodawca, u którego jest organizowana praktyka zawodowa uczniów, może zwolnić częściowo lub całkowicie opiekuna praktyk zawodowych od świadczenia pracy wynikającej z umowy o pracę ze względu na specyfikę działalności prowadzonej przez pracodawcę lub liczbę uczniów odbywających praktykę zawodową. Za czas częściowego lub całkowitego zwolnienia od świadczenia pracy opiekunowi praktyk zawodowych przysługuje wynagrodzenie miesięczne obliczone jak za urlop wypoczynkowy.

2. W przypadku gdy opiekun praktyk zawodowych nie został zwolniony od świadczenia pracy, pracodawca ustala i wypłaca opiekunowi praktyk zawodowych dodatek szkoleniowy w wysokości nie niższej niż 10 % przeciętnego wynagrodzenia.

3. Opiekun praktyk zawodowych może otrzymać od pracodawcy za okres prowadzenia praktyk zawodowych premię w wysokości nie niższej niż 10 % przeciętnego wynagrodzenia.

4. Do opiekunów praktyk zawodowych prowadzonych na statkach morskich i śródlądowych stosuje się przepisy ust. 1 i 3.

5. Opiekunowi praktyki zawodowej prowadzonej na statku morskim lub śródlądowym, bez względu na strefę pływania, dla którego opieka nad uczniami stanowi podstawowe zajęcie, przysługuje dieta na zasadach uzgodnionych z armatorem.

6. Opiekunowi praktyki zawodowej prowadzonej na statku morskim lub śródlądowym, dla którego opieka nad uczniami stanowi dodatkowe zajęcie, przysługuje dodatek w wysokości określonej w ust. 2.

§ 13. Uczniowie i młodociani, którzy rozpoczęli *praktyczną naukę zawodu* w szkolnym gospodarstwie pomocniczym i nie ukończyli jej przed dniem 1 stycznia 2011 r., kontynuują ją w warsztacie szkolnym, pracowni szkolnej, placówce kształcenia ustawicznego, placówce kształcenia *praktycznego*, u pracodawcy lub w indywidualnym gospodarstwie rolnym, wskazanym odpowiednio przez dyrektora szkoły lub pracodawcę.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.³⁾

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej - oświata i wychowanie, na podstawie [§ 1 ust. 2](#) rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 216, poz. 1591).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej [ustawy](#) zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1705 oraz z 2010 r. Nr 44, poz. 250, Nr 54, poz. 320, Nr 127, poz. 857 i Nr 148, poz. 991.

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone [rozporządzeniem](#) Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 1 lipca 2002 r. w sprawie *praktycznej nauki zawodu* (Dz. U. Nr 113, poz. 988, z 2003 r. Nr 192, poz. 1875 oraz z 2010 r. Nr 61, poz. 378), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, na podstawie [art. 123 pkt 3](#) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1706 oraz z 2010 r. Nr 96, poz. 620, Nr 108, poz. 685, Nr 152, poz. 1020, Nr 161, poz. 1078, Nr 226, poz. 1475 i Nr 238, poz. 1578).